

Vrouwen aan boord

Peter J. van Koppen

Vrouwen aan boord brengen ongeluk. Dat kan iedere visserman je vertellen. Dat zal wel waar zijn, want vissers vertegenwoordigen eeuwenlange waarnemingen en overlevering. Als 'ongeluk' betekent dat er materiële of psychische schade is, kan dat getoetst worden met waarnemingen. Er gaan tegenwoordig nogal wat vrouwen scheep en je zou dan verwachten dat zeiljachten met vrouwen een groter risico lopen dan die zonder. Dat blijkt niet het geval, is mijn ervaring. Er zijn zelfs boten die geheel door vrouwen bemand worden. Dat zou zoveel ongeluk moeten oproepen dat zij, buiten de pieren gekomen, pardoes moeten zinken of ten minste stevig aan de grond lopen. Dat doen ze niet. En de psychische schade moet ook meevallen, want boten met gemengde bemanningen kijken in de regel een stuk vrolijker dan, pakweg, de mensen in de Kalverstaat op zaterdagmiddag.

Vrouwen brengen misschien geen ongeluk, maar wel seks aan boord. Daarover kan de Koninklijke Marine inmiddels meepraten sinds marineschepen gemengde bemanningen kennen. Nu is seks op de werkvloer onverstandig en onhandig en levert het in de regel allerhande problemen op. Maar wat wil je. De Koninklijke Marine stopt op een fregat jongens en meisjes bij elkaar in een periode in hun leven dat de hormonen door de keel en de rest van hun lichaam gieren. En dan stuurt de Marine deze botergeile mix ook nogal vaak naar landen waar men vanzelf de meeste kleren uitdoet en de nachten zwoel zijn. Niet voor niets at ik mijn beste nasi bij de Marine Jachtclub (op mijn leeftijd gaat de liefde door de maag). Aan boord zal het nodige gebeuren, maar in de haven aangekomen is het gebruikelijk dat men gaat 'hotellen'. Een stel neemt een hotelkamer om in alle rust en met aanzienlijk meer privacy dan aan boord de liefde te bedrijven. Wie denkt dat je een gemengde bemanning van jonge leeftijd op een schip op pad kan sturen zonder dat op ruime schaal seks plaatsvindt, is seniel of naïef of beide.

Begin 2006 ontstond er ophof over het fregat Hr.Ms. Tjerk Hiddes. Dat zou een drijvend Sodom en Gomorra zijn waar vrouwelijke matrozen worden verkracht en aangerand. De gebruikelijk politieke hype volgde en voordat we het wisten, was het gehele mannelijke deel van de Koninklijke Marine tot verkrachter gebombardeerd. Dat bleek uiterst onterecht. Het verhaal kwam uitsluitend van één 18-jarig meisje dat haar eerste reis meemaakte. Het verhaal werd in serieus onderzoek nergens door bevestigd, slechts tegengesproken. Misschien maakt het volgende de zwakte van de aangifte nog het meest duidelijk: een van de verkrachtingen zou hebben plaatsgevonden tijdens het hotellen. De verdachten werden dus niet vervolgd voor verkrachting.

Het opsporingsonderzoek leverde wel bijvangst op, zoals zo vaak. Iemand wordt van een moord verdacht, hij blijkt onschuldig, maar inmiddels is bij huiszoeking een wapen gevonden. Hij wordt dan daarvoor vervolgd. Hier was één van de bijvangstverhalen dat een verse vrouwelijke matroos

buiten boord was gehangen en in een kist over het dek getrokken. Dat laatste is vooral onprettig, het eerste is meer dan dat. Buitenboord hangen op een fregat is ronduit gevaarlijk, omdat iets verderop in het water grote schroeven driftig aan het malen zijn. Wat de marinemensen met deze matroos deden, is echter minder vreemd dan het op het eerste gezicht lijkt.

De Koninklijke Marine is een wereld waarin men, als het erop aankomt, blindelings op elkaar moet kunnen vertrouwen. Dat vergt een hechte band, een stevige kameraadschap en veel loyaliteit tussen de collega's. In zo'n omgeving is een ontgroening uiterst nuttig, weten wij sinds de klassieke studie van Aronson en Mills uit 1959. Hun onderzoek liet eveneens zien dat, hoe zwaarder de ontgroening, hoe sterker de band met de groep waarvoor de ontgroening was. Het is simpele *effort justification*: de groep is belangrijk, want er moest veel moeite gedaan worden om erin te komen. Het buitenboord hangen van iemand of haar in een kist stoppen, kan dus gezien worden als een verzekering voor als er echt gevochten moet gaan worden. Het zal toch niet zo zijn dat de komst van marinevrouwen aan boord ervoor zal zorgen dat onze jongens en meisjes minder van elkaar op aan kunnen? Brengen vrouwen dan toch ongeluk aan boord?

Het grote belang van een sterke onderlinge band zorgt er ook voor dat kleine minderheden in de groep, zoals vrouwen, homo's, Marokkanen, het snel moeilijk krijgen en het mikpunt van grappen en grollen worden, soms van rotgrappen en rotgrollen. Ik heb niet bij de Koninklijke Marine gediend, maar heb het effect wel aan het werk gezien bij de politie. Dat is ook een instelling waar men zo nodig blindelings op elkaar moet kunnen vertrouwen

en een hechte band uiterst belangrijk is. Op afdelingen met een handjevol vrouwen kwam ik bij de mannen een humor van de ergste soort tegen dat alleen maar leek uit te stralen: 'jullie indringers!' Dat lijkt mij niet goed voor het functioneren van zo'n afdeling. Op afdelingen waar een stevig aantal vrouwen werkte, zag ik een weldadige andere cultuur. Wat een stel meer vrouwenogen aan mannengedrag kan verbeteren, zeg. Om een goede en krachtvolle sfeer te creëren, lijkt het dus niet zozeer verstandig dat op elk schip vrouwen meevaren, maar dat op de schepen met een gemengde bemanning *voldoende* vrouwen dienen, ten minste een substantiële minderheid. Gezien het niet erg grote aandeel van vrouwen in de Koninklijke Marine, is het dus beter dat een klein aantal schepen een gemengde bemanning krijgt – met een vijftig-vijftigverdeling wellicht – en men de overige schepen gewoon des jongens laat. Zorg er wel voor dat de gemengde schepen niet de zultkoppen van vloot worden, dus neem daarvoor bij voorkeur de eliteschepen. En dan is de conclusie voor de Koninklijke Marine duidelijk: te weinig vrouwen aan boord brengt ongeluk.

pvanoppen@nscr.nl